

Kış Mevsiminde Yılan Isırması: Olgu Sunumu

Snake Bites in the Winter Season: A Case Report

Ali Karakuş¹, Mehmet Duru¹, Güven Kuvandık¹, Ergün Kaya¹, Zeynep Kekeç²

İnsanlar tarafından atmosfere salınan gazların (karbondioksit, diazot monoksit, metan, su buharı, kloroflorokarbon) miktarlarının artması sonucunda dünya yüzeyinde sıcaklığın artması küresel ısınma olarak tanımlanmaktadır. Bunun sonucunda kışın sıcaklıklar artmakta, hayvanların göç dönemleri ve iklimler değişmekte ve değişikliklere dayanamayan bitki ve hayvan türleri de azalmaktadır. Sıcak bölgelerde yaşayan soğukkanlı hayvanlardan olan yılan gibi hayvanların da yaşam siklusu değişebilmektedir. Yılan ısırması vakaları ülkemizde özellikle yaz aylarında güney ve güneydoğu bölgesinde sıkça rastlanan vaka grubudur. Biz de yaz ayları dışında literatürde rastlanmayan böyle bir vakayı sunmayı amaçladık.

Anahtar Kelimeler: Kış mevsimi, yılan ısırması, küresel ısınma

The increase in the Earth's temperature due to the increase in the amount of gases (carbon dioxide, nitrous oxide, methane, water vapor, and chlorofluorocarbons) released into the atmosphere by humans is defined as global warming. Therefore, temperature increases in Winter, migration periods and climates change and thus species of fauna and animals which cannot tolerate such changes decrease. Life cycles of cold-blooded animals such as snakes living in warm areas vary. Cases of snake bites are frequently observed in the south and south-east of Turkey, especially in Summer. Therefore, we aimed to present a case which is not encountered in the literature except during Summer.

Key Words: Winter season, snake bites, global warming

Giriş

Sıcak bölgelerde yaşayan soğukkanlı hayvanlardan olan yılanların dünyada 3000 kadar türü bilinmektedir. Çok azı zehirlidir. Yılan ısırılmaları, kuru ısırıktan çeşitli sistemik tutulumu kadar çok geniş yelpazede seyir gösteren ciddi komplikasyon ve ölüme neden olabilen klinik bir durumdur. Yılanların vücutlarında karışık kan dolaşır ve güneşin altında yatarak vücut ısılarını yükseltirler. Sonbaharda, kuytu yerlere çekilerek kışı hareketsiz olarak geçirirler. İlkbaharda, kış uykusundan uyanınca tekrar ortalıkta görünürler. Hayvanların bu yaşam döngüsü; insanların çeşitli aktiviteleri sonucunda oluşan karbondioksit, diazotmonoksit, metan, su buharı, kloroflorokarbon gibi gazların miktarlarının artması sonucu yeryüzüne yakın atmosfer tabakalarının ve yeryüzü sıcaklığının artması olarak tanımlanan küresel ısınma sonucu değişebilmektedir (1).

Literatürde takip edilen yılan ısırması olguları bahar ve yaz aylarında bildirilmiş olup kış aylarında olguya rastlanmamıştır. Biz de kış ayında karşılaştığımız böyle bir olguyu sunarak literatüre katkı sağlamayı ve bu olgu üzerinden küresel ısınmanın bu konuyla ilgili olabileceğini vurgulamayı amaçladık.

Olgu Sunumu

Otuz altı yaşında kadın hasta 27 Şubat 2008 tarihinde saat 13.00 civarında, tarlada çalışırken sağ elinden yılan ısırması nedeniyle 1 saatlik süre içinde hastaneye getirildi. Hastanın genel durumu iyi, şuuru açık koopere, tansiyonu:110/70 mmHg, nabızı:76/dk, solunumu:20/dk, ateşi: 36.5°C idi. Sağ el 3. parmak distal falanksda yılan ısırığına bağlı diş izi ve ekimoz, sağ el üzerinde ödem, sağ kolda his kaybı, 3/5 düzeyinde motor kuvveti mevcuttu. Diğer sistem muayeneleri normaldi. Yapılan kan tahlillerinde beyaz küre:13.4 bin (4, 6-10, 2bin/mL), hemoglobin 12 (12, 2-18, 1 g/dL), hemotokrit %36.8 (37.7-53.7), platelet 324 bin (142-424 bin/mL), glukoz 157 mg/dL (70- 105). BUN:10.0 mg/dL (7-18.7), Kreatinin: 0.7 mg/dL (0.5-1, 25), SGOT:18 U/L (5-34), SGPT:15 U/L (0-55), sodyum:129.7 mmol/L (134-145), potasyum:3.9 mmol/L (3.5-5.1), PT:11.3 (10-15) INR:0.88 (0.8-1.2), PTT: 33.2 (25-38) idi. Hasta takip ve tedavi amaçlı acil gözleme yatırıldı.

Hastaya kol ateli yapılarak kalp seviyesinde tutması sağlandı. Tetanos aşısı yapılan ve antibiyoterasi başlanan hastaya yılan antiserumu gerekli görülmedi. İki günlük takibinde ödemde gerileme görülen hastanın kontrol laboratuvar değerlerinde de anormallik saptanmadı. Önerilerle taburcu edilen hastanın bir hafta sonraki kontrolü normaldi.

¹Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Hatay, Türkiye

²Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, Adana, Türkiye

Yazışma Adresi

Address for Correspondence:

Ali Karakuş, Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı, 31100 Hatay, Türkiye
Tel.: +90 505 254 04 33
E-posta: drkarakus@yahoo.com

Geliş Tarihi/Received Date:
27.01.2012

Kabul Tarihi/Accepted Date:
07.07.2012

Bu yazı, 28-31 Ekim 2010 tarihlerinde Antalya'da gerçekleşen The 2nd EurAsian Congress on Emergency Medicine kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

This study was presented as a poster presentation at the 2nd EurAsian Congress on Emergency Medicine, 28-31 October 2010, Antalya, Türkiye.

© Copyright 2013 by Available online at
www.istanbultipdergisi.org

© Telif Hakkı 2013 Makale metnine
www.istanbultipdergisi.org web sayfasından ulaşılabilir.

Tablo 1. Hatay ili sıcaklık tablosu (1970 - 2011)

Sıcaklık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ortalama Sıcaklık (°C)	8.2	9.8	13.2	17.2	21.2	24.8	27.2	27.7	25.6	20.8	14.0	9.4
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	12.3	14.5	18.4	22.6	26.5	29.1	31.2	31.9	31.2	27.6	20.0	13.7
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	4.4	5.5	8.5	12.3	16.2	20.8	23.8	24.5	21.1	15.4	9.2	5.6

Tartışma

Dünyada 3000 ülkemizde 41 türü bilinen yılanların 28'i zehirsiz, 13'ü zehirlidir. Zehirli yılanların 10 türü (halk arasında boz yılan olarak bilinen tür) Viperidae (Engerekgiller), 2 türü Colubridae ve 1 türü de Elapidae (Kobralar) ailesine aittir (2). Zehirli yılan venomu; pıhtılaşma mekanizmalarını etkileyen bazı maddeleri, ödeme ve inflamasyona neden olan serotonin ve histamin gibi otakoidleri, bazı proteolitik enzimleri ve nörotoksinleri içerir. Genellikle ısırılmadan sonraki bir saat içinde ağrı, ödem, kanama, ekimoz görülür. Ödem 48-72 saat içinde ısırılan bölgeden yayılabilir. Zehirin cinsine göre tüm sistemler tutulabilir ve klinik bulgular tutulan sisteme göre değişebilir (2). Engerek yılanı tarafından ısırılan takip ettiğimiz olguda lokal olarak sağ el 3. parmak distal falanksda diş izi ve ekimoz, sağ el üzerinde ödem, sistemik bulgu olarak da sağ kolda his kaybı ve 3/5 düzeyinde motor kuvvet mevcuttu. Laboratuvar sonuçlarında ise anormallik saptanmadı.

Yılan ısırması vakalarında acil tedavi olarak ısırılan bölge su ve sabunla yıkanmalı, bandaj uygulanmalı (turnike asla yapılmamalı), soğuk uygulama yapılmalı, yara üzerine herhangi bir girişimde bulunulmamalı (yara emilmemeli ve kanatılmamalıdır). Gerekliyse temel ve ileri yaşam desteği verilmelidir. Polivalan yılan antivenomu (at serumundan elde edildiği için ciddi allerjik reaksiyonlar görülebilir) yılan ısırmasına bağlı şok, hızlı ilerleyen yaygın ödem, nörotoksik bulgular, ciddi hipotansiyon, spontan kanama varsa verilmelidir (2, 3). Bu olgu için acil servis takip ve tedavisinde kol ateli yapılarak kalp seviyesinde tutması sağlandı. Tetanos aşısı yapılan ve antibiyoterapisi başlanan hastaya yılan antiserumu gerekli görülmedi.

Yapılan birçok çalışmada yılan ısırması vakalarına ilkbahar ve yaz aylarında rastlanmaktadır. Al ve arkadaşlarının yaptığı 2 yıllık çalışmada 79 vakanın %80'ine yaz ve bahar aylarında rastlanmış (4). Yine 51 vakalık başka çalışmada en sık Ağustos ayında vaka görülürken yapılan diğer çalışmalarda Aralık ve Mart ayları arasında vaka bildirilmemiştir (4-7). Bizim yaptığımız bir başka çalışmada 1 Ocak 2006-31 Aralık 2010 tarihleri arasında gelen yılan ısırması vakaları incelendiğinde 125 yılan ısırması olgusunun 27'sinin (%21.6) Haziran ayında, 1'inin (%0.8) Şubat ayında geldiği, Aralık ve Ocak ayında ise vaka görülmediği tespit edildi. Son yıllarda fosil yakıtların kullanılması, hızlı nüfus artışı ve toplumlardaki tüketim eğiliminin

artması gibi nedenlerle gazların atmosferdeki yığılması artış göstermekte bu da küresel ısınmaya neden olmaktadır (1). Bunun sonucunda hayvanların yaşam döngüsü değişebilmekte ve literatürde yaz aylarında görüldüğü belirtilen yılan ısırması vakalarına kış aylarında da rastlanabilmektedir. Takip ettiğimiz olgu 27/02/2008 tarihinde saat 13.00 civarında tarlada çalışırken dış ortam ısısının ortalama 13.6°C (9.8-18.5) olduğu Hatay il'inde görüldü. İldeki son 41 yıllık Şubat ayı ortalama sıcaklık ve en yüksek sıcaklık değerlendirildiğinde, 2008 Şubat ayı değerlerinin ortalamasının üzerinde olduğu görüldü (8) (Tablo 1).

Sonuç

Çevresel acillerden biri olan yılan ısırması olguları yaz aylarında sıkça karşılaşılmamasına rağmen kış mevsiminde de görülebilmektedir. Bu durum küresel ısınmanın bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Kaynaklar

1. Available from: URL: <http://www.kureselisinma.org> 20.9.2011
2. Available from: URL: http://www.golhisarsgb.saglik.gov.tr/saglik/ke-mirgen_isirmalari.pdf 20.9.2011
3. Al B, Orak M, Aldemir M, Güloğlu C. Snakebites in adults from the Diyarbakır region in southeast Turkey. *Ulus Travma Acil Cerrahi Derg* 2010; 16 : 210-4.
4. Tan HH. Epidemiology of Snakebites from A General Hospital in Singapore: A 5-year Retrospective Review (2004-2008). *Ann Acad Med Singapore* 2010; 39: 640-7.
5. Bulut M, Eren Ş, Özdemir F, Köksal Ö, Durmuş O, Esen M, ve ark. Ulu-dağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Acil Servisine Başvuran Yılan Isırması Vakaları Ve Günümüzdeki Yaklaşım. *Akademik Acil Tıp Dergisi* 2009; 8: 30-4. [CrossRef]
6. Rahman R, Faiz MA, Selim S, Rahman B, Basher A, Jones A, et al. Annual incidence of snake bite in rural bangladesh. *Plos Negl Trop Dis* 2010; 4: 860. [CrossRef]
7. Al-Sadoon MK, Jarrar BM. A study of the frequency and incidence of scorpion stings and snake bites in Riyadh city. *J. King Saud Univ. Saudi Arabia* 1994; 6: 217-26.
8. Available from: URL: www.mgm.gov.tr/.../il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=HATAY ve antakya@mgm.gov.tr (erişim tarihi:20.06.2012)